PATRONAT HONOROWY
STAROSTY RADOMSKIEGO
WALDEMARA TRELKI

Radom, dnia 16 października 2019 roku

Szanowni Państwo!

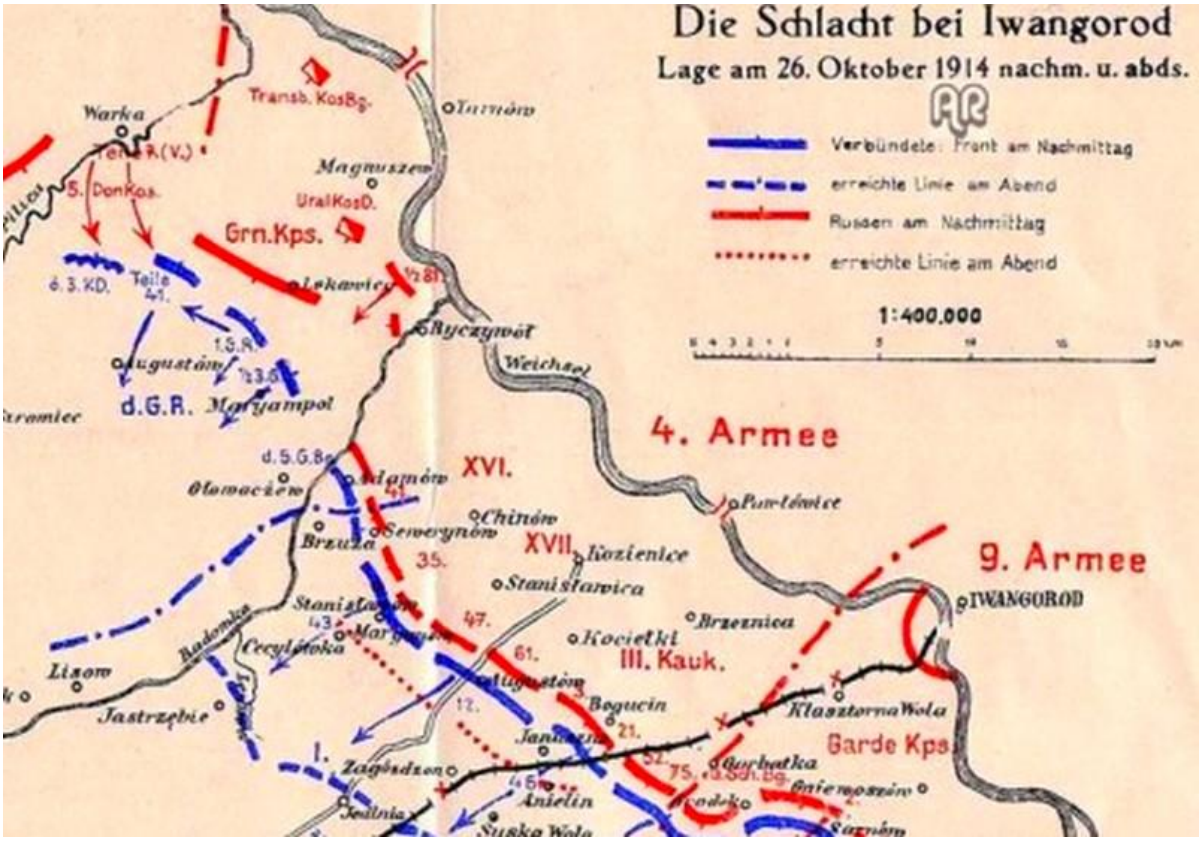
W tym roku przypada 105. rocznica bitwy pod Laskami – Anielinem. Nasza inicjatywa „Marsz Szlakiem Walk Legionów Polskich Radom-Laski" uzyskała Patronat Honorowy Starosty Radomskiego Waldemara TRELKI.

GDZIE LASEK DNI ANIELIN WE KRWI

Tam, gdzie rozpostarty skrzydłami Orzeł Polski trzyma straż,
ponownie spotkają się strzelcy,
by upamiętnić pierwszych żołnierzy polskich,
którzy walczyli w październikowych bojach.

Kto widział to śmiercionośne pole, kto słyszał te jęki i daremne wołania, ten nie zapomni nigdy okropności wojny. Żołnierze z naszego baonu widocznie biegli drogą na prawo, więc może uniknęli tych wrażeń. Pociski coraz rzadziej walą, wyrzucając słupy ziemi i dymu. Coraz szybciej biegnę, zapadając się w doły i leje, z których z trudem się wydostaję. Nareszcie wpadam do gościńca. To wieś Laski – *ze wspomnień uczestnika bitwy.*

Jesienią 1914 roku a więc w pierwszych tygodniach Wielkiej Wojny region wokół wsi Laski, Anielina i Brzustowa był świadkiem straszliwej bitwy, która do historii przeszła jako bój pod Laskami – Anielinem. Brali w niej udział żołnierze brygadiera Józefa Piłsudskiego. Bitwa była częścią ofensywy wojsk Austro – Węgierskich, których zadaniem było zdobycie Twierdzy Dęblińskiej (Iwangorod) w ramach operacji Dęblińsko – Warszawskiej. Na tych terenach miała dwie zasadnicze odsłony. Pierwsza toczona była w dniach 10-11 października 1914 roku. Druga kilka dni później, w dniach 22-26 października 1914 roku. W fazie drugiej bitwy udział wzięli legioniści Piłsudskiego.

Mapa z zaznaczonymi pozycjami wojsk w czasie bitwy o twierdzę Iwangorod. (a1)

„Bataljon nasz - trzeci, powszechnie nazywany Śmigłego, kwateruje w małej wioszczynie w Podgórach. Kazano być w pełnym pogotowiu. Na noc zaciągnięto silne forpoczty. Świadomość odwrotu zaczęły przenikać powoli w dusze żołnierzy. Po północy wraca kompanja pierwsza porucznika Kroka - Paszkowskiego z wywiadu bojowego, prowadzonego przez samego Majora (na Patków, Wole Policką, Laski, Garbatkę). O godzinie 8 rano zaalarmowano cały bataljon z wyjątkiem kompanji pierwszej, która po pracy z dnia poprzedniego tak była znużona, że żołnierze wprost ruszyć się nie mogli. Batalion więc w trzy kompanje: drugą - porucznika Zosika - Tessara, trzecią - porucznika Scewoli - Wieczorkiewicza i czwartą - porucznika Bukackiego- Burhardta, ruszył marszem ubezpieczonym na północ ku Czarnej. Major Śmigły pomimo zmęczenia dowodził sam bataljonem. Ubezpieczeniem kierował podporucznik Gintoft – Maciesza” – *ze wspomnień uczestnika bitwy.*

Współczesna historia zaczęła się prawie trzy dekady temu. W 1991 roku, kiedy to z inicjatywy osób skupionych wokół myśli niepodległościowej Marszałka Piłsudskiego w Radomiu strzelcy i miłośnicy czynu legionowego wspólnie przemierzyli trasę, aby upamiętnić październikowe boje 1914 roku. Był to pierwszy Marsz Szlakiem Walk Legionów Polskich Radom – Laski.

W tym roku Uchwałą Zarządu Głównego Związku Strzeleckiego Nr 45/2019 z dnia 22 września ustanowiono realizację marszu. Inicjatywa otrzymuje nazwę „Marsz Szlakiem Walk Legionów Polskich Radom – Laski”. Marsz jest kontynuatorem marszu organizowanego od 1991 roku przez Leszka Marcinkiewicza, który był 27 krotnie

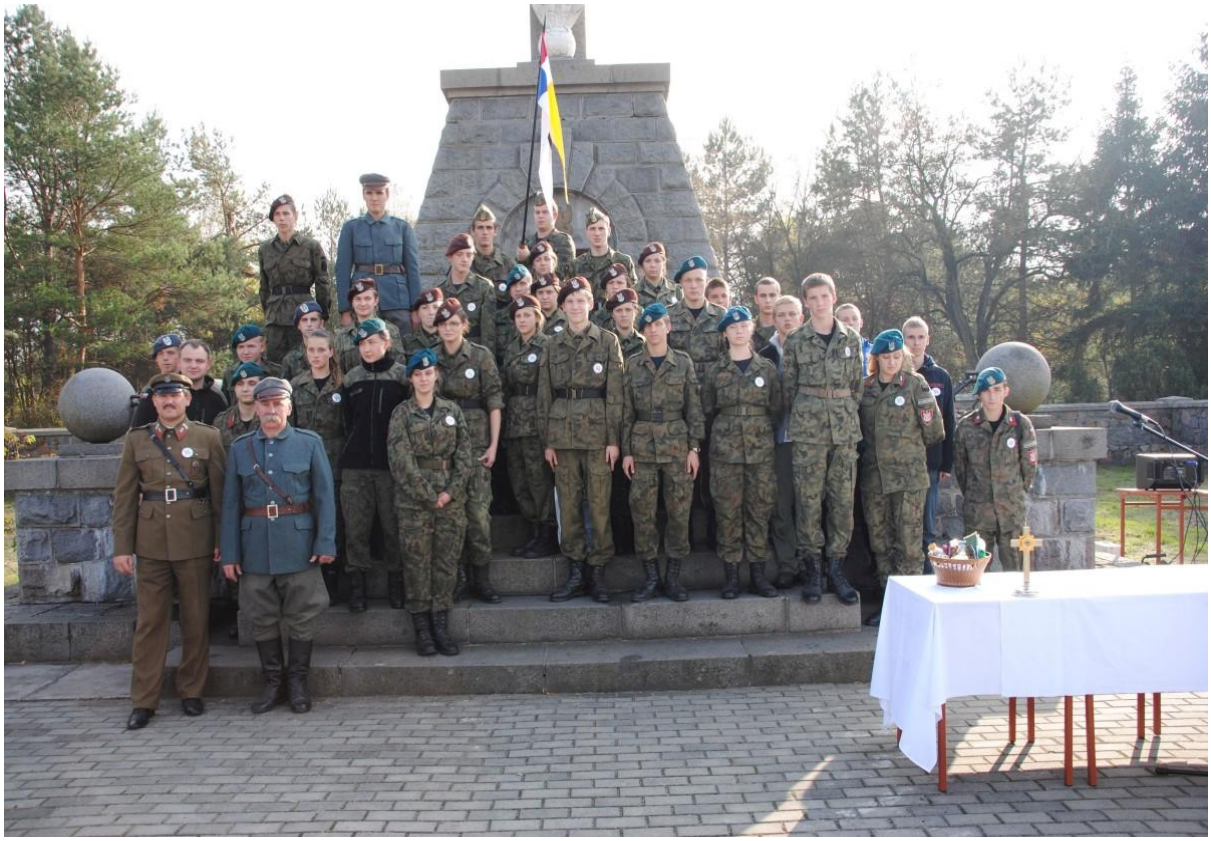
Komendantem marszu. Marsz w 2019 roku jest organizowany jako XXVIII, zachowując kolejność organizacyjną. Marsz będzie trwał dwa dni (sobota-niedziela), organizowany jako wydarzenie cykliczne, najbliższego terminu 22-26 października (tj. daty bitwy stoczonej w dniach 22-26 października 1914 roku).

Strzelcy w trakcie uroczystości przy Mauzoleum Legionistów w Żytkowicach. (a2)

Michałowski z dobytą szablą zagrzewa swoich: Naprzód, za Polskę!" W tym pada rażony śmiertelnie: podstępna kula wybuchowa wyrwała mu całą dolną szczękę. Ostatkiem sił usiłuje wyjąć rewolwer, by przerwać męczarnie, nie staje mu ich jednak. Już dopadli pierwszych okopów. Moskale przerażeni nagłością szturmu rzucają broń, powiewają białymi chustkami. Zostawiają rozbrojonych słabszym, którzy pozostali nieco w tyle, sami za przykładem swego komendanta rzucają się naprzód. W tym postrzelony w bok pada porucznik Tessaro; unoszą go za wzgórek. Powstaje zamieszanie. Coraz pada któryś. Pomimo wysiłków podporucznika Macieszy, linja nie wytrzymuje ognia nieprzyjacielskiego; zaczyna się chwiać i cofać. Rezerwowe plutony podporuczników Opielińskiego i Trześniowskiego poszły w lukę pomiędzy drugą i trzecią kompanją. Położenie zdawało się bez wyjścia. W tym dopada do chwiejącej się tyralierki z resztą kompanji pluton podporucznika Grefnera – *ze wspomnień uczestnika bitwy.*

Dzisiejsi strzelcy skupiają w sobie najlepsze idee czynu niepodległościowego, kultywują pamięć i tradycje narodową a także nadają patriotyzmowi współczesny wymiar nie zapominając o historii.

Uczestnicy po zakończonym Marszu Szlakiem Walk Legionów Polskich Radom Laski. (a3)

Cel marszu:

- poznawanie historii Polski na podstawie zrywów wolnościowych, tj. walka I Brygady Legionów Józefa Piłsudskiego w czasie pierwszej wojny światowej;
- wychowanie dzieci, młodzieży oraz dorosłych w duchu patriotycznym w oparciu o hasło BÓG – HONOR – OJCZYZNA.
- formowanie wzorowych postaw obywatelskich i wyrabianie umiejętności zdyscyplinowanego życia;
- poszerzanie wiedzy z zakresu wojskowości przykład: Bitwa pod Laskami (1914);
- propagowanie Obronności Państwa oraz popularyzowanie prospołeczne;
- XXVIII Marsz Szlakiem Walk Legionów Polskich Radom – Laski będzie najlepszym przykładem krzewienia patriotyzmu i przypominania o męstwie naszych przodków walczących o wolność Ojczyzny.

Honorowym Komendantem Marszu jest jego wielokrotny Komendant, st. insp. ZS Leszek MARCINKIEWICZ. Honorowy Komendant - zasługuje na specjalną cześć, będzie przyjmowany zawsze z najwyższymi honorami i godnością.

W Anielinie cisza. Strzały rozlegają nie na północny-wschód, a przesuwają się coraz bardziej ku wschodowi. Major wysyła patrole do Anielina wprost przez pole, by skonstatowały, w jakim stopnia zajęty jest przez Austryjaków. Cofnęły się one niebawem ostrzeliwane przez Moskali i przez Austryjaków, którzy nie byli uprzedzeni o naszym ruchu. Rozmieszczanie okopów rosyjskich zagrażało całkowitym oskrzydleniem pozycji Austrjackich w Anielinie, które zwrócone były w kierunku północnym z małym odchyleniem ku wschodowi. Major postanowił nie czekać na czwartą kompanje i zaatakować odraza niezorientowanych jeszcze Moskali, narazie dwiema kompanjami. Kule moskiewskie biegną tuż nad głowami schylonych, biegnących naprzód żołnierzy, wściekłą wichurą; przenoszą niemal wszystkie, ścieląc jeno pod nogi, jak w dzień Bożego Ciała, gałązki sośniane. Tu i ówdzie pada ranny lub zabity; a reszta idzie naprzód niezłomną lawą" – *ze wspomnień uczestnika bitwy.*

Okopy w Brzustowie. Stan z 1915 roku. (a4)

W trakcie marszu zostanie przeprowadzony konkurs historyczny w formie testu. Przewidziano w konkursie 20 pytań o różnej skali ocen. Pytania zostaną przesłane zainteresowanym drogą elektroniczną. Konkurs skierowany jest do uczniów szkół podstawowych oraz uczestników marszu. Przygotowaliśmy nagrody i wyróżnienia. Zawody strzeleckie z broni sportowej zostaną przeprowadzone dla 40 śmiałków jako drużynowe i indywidualne. Dla najlepszych przewidziano atrakcyjne nagrody oraz wyróżnienia. Uczestnicy, to głównie dzieci i młodzież szkolna: strzelcy, orlęta, piłsudczycy, harcerze, strażacy i żołnierze, wszyscy – świadomi swej przeszłości

i pochodzenia, pełnowartościowi ochotnicy umocowani w polskości – gotowi by służyć Ojczyźnie.
Zapewne mało osób wie, że o bitwie pod Laskami - Anielinem powstała pieśń, której słowa napisał legionowy bard Józef Mączka.

Za nami kurz, Ogniowych burz,
Bagnetów krwawy łan!
Gdzie Lasek dni, Anielin we krwi, I złoty kona tan!
W purpurze raz weselny krok, W strzeleckiej pieśni takt,
Zasłalim trakt tysiącem zwłok, Tysiącem krwawych zwłok!
W radosny szał, Ginących ciał,
Wśród młodych życia kras,
Na nowe dni, Wśród bryzgów krwi,
O Wodzu prowadź nas!

Założenia programowe marszu.
Zapoznanie uczestników marszu z przebiegiem i celem walk na terenach guberni radomskiej, losami dowódców, legionistów.
1. Uczestnictwo w marszu odbywać się będzie na płaszczyznach: edukacyjno wychowawczej, patriotyczno-obywatelskiej, sportowo-obronnej.
2. Metody pracy tj. elementy wykładu, dyskusja, scenki historyczne.
3. Formy pracy: grupowa, indywidualna.
4. Ewaluacja:
- sprawdzenie realizacji programu marszu na podstawie udziału i zachowań uczestników;
- stan zaangażowania i dyscypliny, stan świadomości, odpowiedzialności i aktywności;
- osobista umiejętność krytycznego spojrzenia na wykonanie zadania.

Przebieg i sposób realizacji marszu.
1. Marsz odbywa się w oparciu o Regulamin Marszu, który jest podstawą prowadzenia wszelkich działań organizacyjnych podejmowanych dla jego realizacji.
2. Realizacja marszu odbywa się na wyznaczonej trasie z Radomia przez Pionki do Żytkowic (mauzoleum legionistów).
3. Organizacja i zabezpieczenie marszu.
- marsz odbywa się w zwartej kolumnie marszowej;
- kolumna może tworzyć 10 osobowe grupy ze względów na bezpieczeństwo lub wg potrzeb i uzgodnień;
- trasa marszu została uzgodniona.

4. Bazę noclegową zapewnia organizator, do niego należy również, przygotowanie pomieszczeń noclegowych.
5. Uczestnicy marszu zobowiązani są do przestrzegania porządku w miejscach pobytu i noclegu oraz zadbanie o użyczone mienie.
6. Wyżywienie uczestnikom zapewnia organizator.
7. Organizator zapewnia uczestnikom ubezpieczenie i nieodpłatny transport bagaży na trasie marszu.

Rosjanie poddają się pod Iwangorodem. (a5)

Po ukończonej bitwie pobojowisko pod Laskami poszło w niepamięć i dopiero w 1928 roku zauważono, że z pod lotnych piasków ukazują się szkielety ludzkie. Szkieletami temi zainteresował się Oddział Związku Legjonistów w Pionkach (...) Z inicjatywy Oddziału pod protektoratem p. wojewody kieleckiego Jerzego Paciorkowskiego zawiązał się w lutym roku bieżącego Komitet Obywatelski, którego przewodnictwo objęli starosta powiatowy kozienicki Czesław Kowalski idyrektor P.W.P. Jan Prot – *czytamy we wspomnieniach.*

PROGRAM
XXVIII Marszu Szlakiem Walk Legionów Polskich
Radom-Laski 26-27 października 2019 r.

<u>Dzień pierwszy:</u>
Radom- Pionki, sobota 26 października.
Zbiórka uczestników marszu: parking przy ulicy B. Limanowskiego okolice cmentarza rzymskokatolickiego;

- godz. 8:00 – zbiórka uczestników marszu na parkingu;
- godz. 8:10 – uroczystości na cmentarzu przy ulicy B. Limanowskiego 72;
- godz. 8:30 – 10:00 zawody w strzelaniu na strzelnicy;
- godz. 10:00 – uroczystości uczczenia 105. rocznicy Bitwy pod Laskami–Anielinem, Pomnik Czynu Legionów Rynek w Radomiu: warta honorowa, Przyrzeczenie Strzeleckie, okolicznościowe wystąpienia, złożenie kwiatów, defilada pododdziałów;
- godz. 11:00 – wymarsz na trasę marszu. Drużynowe zawody: bieg na orientację, Rajec-Siczki–Pionki, na trasie punkty sprawnościowe;
- Nocleg w Pionkach.

Dzień drugi:
Pionki-Laski-Żytkowice, niedziela 27 października.
Wymarsz na trasę marszu;

- godz. 10:00 – uroczystości na placu szkolnym w PSP im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Laskach;
- godz. 11:30 - uroczystości przy Pomniku Mauzoleum w Żytkowicach;
- godz. 12:00 – polowa Msza św. za poległych legionistów w bitwie pod Laskami–Anielinem, (22-26.10.1914);
- godz. 13:00 - Apel pamięci;
- godz. 14:30-16:00 – ognisko;
- godz. 16:15 - rozwiązanie marszu.

Osobisty ekwipunek
Mundur (beret, czarne buty za kostkę, buty na zmianę, kilka skarpet);
Kurtka ciepła (czapka-ciepła, rękawiczki, zestaw do czyszczenia munduru i butów);
Plecak (osobiste wyposażenie, środki higieny osobistej, odzież na przebranie, pidżama);
Karimata;
Śpiwór;
Latarka;
Termos;
Dodatkowo (jeśli posiadasz):
Hełm kevlar lub stalowy;
Replikę broni długiej lub krótkiej;
Dokumenty osobiste i marszowe, chęci i parę groszy.

Ubezpieczenie obejmuje 100 osób, „reszta na gapę".

Dane do kontaktu:
Komendant Marszu st. insp. ZS Roman BUREK
Tel: 604 219765, e-mail: **romanburek@op.pl**